НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх.№ 47-254-04-194
Дата 09 / 06 2022 г.

52
14

ЧРЕЗ
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
Г-Н НИКОЛА МИНЧЕВ

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯТА ПО
КОНСТИТУЦИОННИ И
ПРАВНИ ВЪПРОСИ
Г-Н МИЛЕН МАТЕЕВ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 79, ал. 1 от ПОДНС внасям аргументирано предложение за изменения и допълнения на приетия на първо гласуване законопроект за събиране на вземания по потребителски договори № 47-202-01-18, внесен Министерски съвет, както следва:

1. Заглавието се изменя по следния начин:

„Закон за събиране на вземания по потребителски договори и договори за кредит“

2. В чл. 1 се правят следните изменения:

a. В т. 1 думата „необслужвани“ се заличава и след думата „договори,“ се добавят думите „след тяхното прехвърляне, включително от кредитни институции, на лица или институции, различни от кредитните,“

b. В т. 2 думата „необслужвани“ се заличава и след думата „договори,“ се добавят думите „след тяхното прехвърляне, включително от кредитни институции, на лица или институции, различни от кредитните,“

c. Създава се нова т. 3 със следното съдържание:

„3. лицата и институциите, различни от кредитните, които извършват спомагателни дейности по обслужване на кредитите.“

3. В чл. 2 придобива следната редакция:

„Чл. 2. Този закон не се прилага за:

1. купувачите на вземания, които придобиват права на кредитор, ако не извършват същата дейност системно или по занятие.

2. кредиторите, които прехвърлят своите вземания, ако не извършват същата дейност системно или по занятие.

3. следните категории лица, когато те извършват дейности по обслужване на вземания в рамките на упражняването на своята професия: адвокати, адвокатски дружества, в т. ч. еднолични адвокатски дружества по чл. 75а във връзка с чл. 57, ал. 1 от Закона за адвокатурата, адвокатски съдружия по чл. 52, ал. 1 от Закона за адвокатурата, адвокатски дружества по чл. 57 от Закона за адвокатурата, страни по договори за постоянна работа по чл. 77 от Закона за адвокатурата, сключвани между адвокати, както и нотариуси и съдебни изпълнители.“

4. В чл. 3 след цифрата 15 се поставя запетайка и се добавят следните думи „освен ако не попада в изключенията по чл.2“.

5. Чл. 4, ал. 3 придобива следната редакция:

„(3) Уведомлението трябва да бъде съставено в писмена форма и да бъде връчено на посочения от потребителя адрес за уведомяване съгласно правилата на Гражданския процесуален кодекс. В случай че потребителят е дал съгласието си да бъде уведомяван и на електронен адрес, връчването на уведомлението се извършва с електронен документ, изпратен на посочен от потребителя електронен адрес съобразно правилата на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги.“

6. В чл. 4, ал. 4 след думата „поканата“ се поставя запетая е се добавят думите „преди предприемане на действия по събиране на вземането“. Добавя се изречение последно със следното съдържание „Тази разпоредба не се прилага за прехвърляне на вземания, установени с влязло в сила съдебно решение или за които кредиторът разполага с изпълнителен титул.“

7. В чл. 5 се правят следните изменения:

a. В ал. 1 след цифрата 15 се поставя запетая и се добавят думите „освен ако не попада в изключенията по чл.2“.

b. В ал. 2 след цифрата 15 се поставя запетая и се добавят думите „освен ако те не попадат в изключенията по чл.2“

8. Чл. 6 придобива следната редакция:

„Чл. 6. Първоначалният кредитор, както и купувачът на вземане са длъжни да съхраняват при себе си оригинал или препис на всички договори и документи, които пораждат, изменят, прекратяват или погасяват права и задължения по потребителски договори през техния срок на действие и след прекратяването им, ако са останали неудовлетворени права или неизпълнени задължения, но не по-малко от 5 години, считано

от датата на прехвърлянето. Потребителят има право да получи безплатно препис от същите договори и документи както от първоначалния кредитор, така и от последващия кредитор – купувач на вземането, като последните са длъжни да му ги предадат в седмодневен срок от предявяване на искането.“

9. В чл. 7 се правят следните изменения:

a. В ал. 1 след думата „прихващане“ се поставя запетая и се добавят думите „независимо дали се е съгласил с прехвърлянето“.

b. В ал. 2 след думата „вземането“ се поставя запетая и се добавят думите „при зачитане действието на влезлите в сила съдебни решения и изпълнителни титули за същото вземане“.

10. В чл. 8 се правят следните изменения:

a. Ал. 3 придобива следната редакция:

„(3) Забраняват се неправомерни действия и практики по събиране на вземането или действия, нарушаващи добрите нрави, включително:“

b. Създава се нова т. 1 на ал. 3 със следното съдържание:

„1. 1. въвеждане в заблуждение или предоставяне на неверни данни относно съществуването и размера на вземането;“

c. В ал. 3 точки от 1 до 8 се преномерират съгласно буква b) по-горе на точки от 2 до 9.

d. В ал. 3, т. 6 (предишна т. 5) след думата „прехвърлено“ се добавят думите „или които не са длъжници по прехвърленото вземане“

e. Създава се нова ал. 5 със следното съдържание:

„(5) При констатиране на данни на извършено престъпление във връзка с практиките и действията по ал. 3, контролният орган изпраща материалите на съответния прокурор.“

11. В чл. 10 се правят следните изменения:

a. В ал. 1 думите „иска от потребителя каквото и да е плащане, което е в по-висок размер от“ се заменят с думите „начислява допълнителни такси и лихви, които не са включени в“.

b. В ал. 2 думата „само“ се заличава и думата „лихва“ се заменя с „обезщетение“.

c. Създава се нова ал. 3 със следното съдържание:

„**(3)** Недействителна е всяка клауза от потребителския договор, която изключва или ограничава правото на потребителя по ал. 1 и ал.2.“

12. В чл. 11, ал. 2 след думата „задължението“ се добавят думите „и оповестява телефон за контакт на лицата по чл.1 с потребители при заведени жалби и подадени заявления по настоящия закон“.

13. В чл. 12 се правят следните изменения:

a. В ал. 1 думите „въз основа на писмен договор“ се заменят с думите „по силата на договор в писмена форма, сключен между него и кредитора“.

b. Създава се нова ал. 3 със следното съдържание:

„(3) Физическите лица, наети от дружествата за осъществяване на дейността, както и лицата, участващи в управителните и контролните им органи, не трябва да са осъждани за престъпления против личността, престъпления против собствеността, престъпления против паричната и кредитната система и за престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система съгласно Наказателния кодекс, освен ако не са реабилитирани.“

14. В чл. 15 се правят следните изменения:

a. В ал. 1 след думата „глава“ се поставя запетайка и се добавят следните думи „освен ако не попадат сред изключенията по чл.2“

b. В ал. 2 думите „Министерството на икономиката и индустрията по образец, утвърден от министъра на икономиката и индустрията“ и „министерството“ се заменят с думите „Българска Народна Банка“.

c. Ал. 3 се изменя и придобива следната редакция:

„(3) Вписването в регистъра по ал.1 се извършва в седмодневен срок от подаване на заявлението, при условие че лицата по чл.1 отговарят на всички изисквания. Условията и реда за вписване в регистъра по ал. 1, условията за сключване на застраховка „Професионална отговорност” по чл. 16, ал. 4 се определят с наредба, приета от Българска народна банка.“.

d. Създава се нова ал. 4 със следното съдържание:

„(4) В случай на констатирана нередовност на заявлението, длъжностното лице в Българска народна банка указва на заявителя да отстраните нередовностите в седмодневен срок. Срокът по ал. 3 тече от отстраняване на нередовностите.“

15. В чл. 16 се правят следните редакции:

a. В ал. 1 след думите „Европейския съюз;“ думата „да“ се заличава.

b. В ал. 4 думите „техните задължения“ се заменят с думите „задълженията по настоящия закон и/или по потребителските договори от страна на техните работници, служители, лица, ангажирани по гражданско правоотношение или членове на управителни органи“

c. Ал. 5 придобива следната редакция:

„Физическите лица, наети от дружествата за осъществяване на дейността, както и лицата, които участват в управителните и контролните им органи, не трябва да са осъждани за престъпления против личността, престъпления против собствеността, престъпления против паричната и

кредитната система и за престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система съгласно Наказателния кодекс, освен ако не са реабилитирани. Данните за това се събират служебно от длъжностното лице в Българска народна банка по реда на Закона за електронното управление.“

d. В ал. 6 думите „министъра на икономиката и индустрията“ се заменят с думите „управителя на Българска народна банка“

e. В ал. 7 думите „министърът на икономиката и индустрията“ се заменят с думите „управителят на Българска народна банка“

16. В чл. 17 се правят следните изменения:

a. В ал. 1, т. 2 думите „е осъдено с влязла в сила присъда или е обект на наказателно преследване за престъпления по ал. 6, или срещу него е образувано изпълнително производство за събиране на публични вземания в големи размери“ се заменят с думите „не отговарят на изискванията по чл. 16, ал. 5“

b. В ал. 1, т. 6 думата „умишлено“ се заличава.

c. В ал. 3 след думата „наказание“ се добавя „или санкция“.

d. Създава се нова ал. 6 със следното съдържание:

„(6) Непроизнасянето в срок се смята за мълчалив отказ. Отказът за регистрация, съответно заличаване на регистрацията, може да се обжалва в 14-дневен срок по редна на АПК.“

17. В чл. 19, ал. 4 думите „и доказателства“ се заличават.

18. В чл. 21, т. 4 думите „за контрол“ се заличават.

19. Чл. 22 се правят следните изменения:

a. В ал. 1 думите „на изискванията на закона длъжностни лица“ се заменят с думите „по този закон длъжностните лица“ и думата „извършено“ се заменя с думата „административно“

b. В ал. 2 след думата „административни“ се добавят „санкции и“.

c. В ал. 4 думата „може“ се заменя с думата „могат“

20. В чл. 29 думите „длъжностни лица на Комисията за защита на потребителите“ се заменят с думите „длъжностните лица по чл. 19, ал. 2“ и думата „приложените“ се заменят с думата „наложените“.

21. В § 1 от Допълнителните разпоредби се правят следните изменения:

a. В т. 1 думите „необслужван договор с потребител“ се заменят с думите „потребителски договор“

b. В т. 2 думите „необслужван договор с потребител“ се заменят с думите „потребителски договор“

c. В т. 4, буква б) след думите „свързани с“ се добавят думите „негови задължения или“

d. Точки 7, 8 и 9 се заличават.

е. Точка 10 става т. 7.

f.Създава се нова т. 8 със следното съдържание:

„8. Прехвърляне на вземания по потребителски договори "системно и по занятие" е прехвърляне на вземания по потребителски договори от един и същи кредитор или придобиване на вземания по потребителски договори от един и същи купувач три и повече пъти в рамките на един календарен месец."

22. Създават се нови § 2 до § 5 от Преходните и заключителни разпоредби със следното съдържание:

„§ 2. В срок до два месеца от влизането на закона в сила управителят на Българска народна банка приема наредба по чл. 15, ал. 3.

§ 3. Лицата по чл. 1, които до влизане в сила на настоящия закон извършват в съответствие с българското законодателство дейности по придобиване или обслужване на кредити и са регистрирани като финансови институции с предмет на дейност съгласно чл. 2, ал. 2, т. 12 от Закона за кредитните институции, ще бъдат служебно вписани от компетентните органи в регистъра по чл. 15.

§ 4. Лицата по чл. 1, които до влизане в сила на настоящия закон извършват в съответствие с българското законодателство дейности по придобиване или обслужване на кредити, но не са подлежали на задължителна регистрация, подават заявление за регистрация в регистъра по чл. 15 в едномесечен срок от влизане в сила на наредбата по § 3.

§ 5. В срок до два месеца от влизането на закона в сила Министерски съвет приема тарифа по чл. 16, ал. 8.

23. Досегашните § 2 и § 3 стават съответно § 6 и § 7.

МОТИВИ:

Законопроектът си поставя за цел да въведе строги и ясни правила по отношение на дружествата, управляващи и изкупуващи вземания, забраняващи натиска на гражданите, изсветляващи работата им и постигащи реален баланс между търсене на задължения и запазване на човешките права и достойнството на потребителите.

Предметния обхват на закона следва да се съобрази с действащите наднационални хармонизиращи правила от правото на европейския съюз, които попадат в обсега на регулираната материя. В този смисъл, от обхвата на закона за събиране на вземанията по потребителски договори следва да се съобрази уредбата относно обслужването, събирането и прехвърлянето

на вземанията по потребителски договори за кредит, сключени с кредитни институции, въведен с Директива (ЕС) 2021/2167 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2021 година относно лицата, обслужващи кредити и купувачите на кредити и за изменение на директиви 2008/48/ЕО и 2014/17/ЕС. Тъй като тази уредба предстои да бъде уредена в по-голям детайл, настоящият законопроект следва да гарантира възможността за плавно имплементиране на Директивата и хармонизацията с правото на Европейския съюз. С оглед на това, предвиденият регистрационен формат и поддържането на Единен регистър на лицата, осъществяващи събиране на вземания по потребителски договори следва да се постави като задължение на националната банка, в случая Българска народна банка, а не в Министерството на икономиката и индустрията и Комисията за защита на потребителя. Следва да се отбележи, че към настоящия момент регистъра по Наредба № 26 за финансовите институции също се води от БНБ, като с цел улесняване дейността на вече вписаните в този регистър дружества, те ще бъдат вписвани служебно в регистъра по член 15 от закона.

С оглед на горното са предложени и изменения в конкретните текстове, както и изменение в самото заглавие на законопроекта.

Следва да се направи отграничение между прехвърляне на единично вземане и прехвърляне на цяло портфолио. Предложено е да се добави уточнение, че обхваща единствено онези кредитори – цесионери, които извършват дейност по събиране на вземания или купуват вземания системно, по занятие и срещу заплащане, но не обхваща еднократните цесии. В противен случай проектозаконът необосновано ограничава цесиите на вземания, които се извършват спорадично в хода на търговската дейност, без да представляват част от основния предмет на дейност на търговеца, или без да е налице системност на подобни дейности и сделки /без да са извършвани срещу заплащане или без да е налице системност/.

Предложеният законопроект не прави разграничение между съдебно потвърдени вземания и вземания с изпълнителен титул /изпълнителен лист/, които също подлежат на прехвърляне чрез цесия, респ. попадат сред сегмента от дейности по обслужване на вземания, и вземания, които не са минали през санкцията на съд. От приложното поле на проектозакона, които регламентират задължение за уведомяване на длъжника с покана за доброволно изпълнение, както и право на длъжника да оспори вземането след изтичане на срока за доброволно изпълнение, следва изрично да бъдат изключени тези вземания по потребителски договори, за които кредиторът разполага с изпълнителен титул или с влязло в сила съдебно решение, което установява тяхната дължимост със сила на пресъдено нещо.

В допълнение, следва са се съобрази съответствието на проекта на Закон за събиране на вземанията по потребителски договори („ЗСВПД“) с Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи на Съвета на Европа („Конвенцията“) и с практиката на Европейския съд по правата на човека („ЕСПЧ“), съгласно чл. 28, ал. 3 от ЗНА. В този смисъл са предложени и изменения в ограничението за в трудови правоотношения с дружествата по ал. 1, както и лицата, които участват в управителните и контролните органи. Така предложените разпоредби повдигат въпроси по чл. 8 (право на личен, включително и професионален живот) и по чл. 1 от Протокол 1 (право на притежания) от Конвенцията, както и по съобразността ѝ с Конституцията: би могло да се ограничи непропорционално неговото право на личен и професионален живот (чл. 8 от Конвенцията), както и, косвено, правото му на собственост (в конкретния случай – на доходи от по същество законна дейност – чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията); презумпцията за невиновност до доказване на противното с влязла в сила присъда; съответното непропорционалността на мерките, в случай на нарушение.

Следва се извърши ревизия на текстовете, свързани с деяния, които по същество представляват престъпления. В този смисъл е предложено заличаване на текстове, които са предмет на регулация на Наказателния кодекс, като е предвидено задължение при установяване на данни за извършено деяние, за което може да се направи предположение, че осъществява състава на престъпление, да се сезира компетентния прокурор.

ВНОСИТЕЛ: Петър Мариков